

fatxada en gasten». En francès s'ha assenyalat en el S. xv (Coquillart) i en l'antic i anàtomic des de principi S. xiv (Mendeville). En italià *rocchetta* en el sentit modern, princ. S. xvii (Galileu, Buonarroti), però és probable que hi fos molt anterior, i amb l'acc. etimològica, car hi ha variant *lacchetta*, amb una *l-* que indica manlleu directe de l'àrab, mentre que en cast. *raqueta*, tant la *-q-* (allí el tractament fonètic *k < b* no es troba en els arabismes directes, sinó *f*), com la terminació i la data més tardana [fi S. xvi] revelen importació indirecta. En el DCEC/ DECH ja tracto suficientment de les altres qüestions de la història, morfologia i fonètica del mot. Que devia entrar en les llengües europees per les escoles d'anatomia de Salern i Montpeller

DERIV : *Raqueter Raquetista* [Lab 1840].

RAQUIS, pres del gr. *ῥάχις* 'espinada'. □ 1ª doc : 1868. «l'espinada; extremitat de l'espiga de les plantes gramínies», *SLitCosta*

DERIV : *Raquitis* 'consumpció medullar'. *Raquític* [també s'havia dit *raquiti*, *-ítia*, Belv ; *-ític* Lab], pròpiament 'que pateix de tal consumpció', i aviat tendent a fixar-se en el sentit figurat de 'migrat' «adquirí molta maquinària qu' abans no li era coneguda, cambià lo *raquític* bògit per un motor d'alta pressió ---», Pons Mass , *La Colla del Carrer* XII, 162 «Aquella criatura havia despertat en lo cor d'en Gilet una desmesurada set de riqueses: ni ab lo que havia heretat de sos pares, ni amb el dot mesquí de la Caterina, ni ab lo *raquític* fruyt de son treball, en Gilet no podia prosperar», Noller (*La Febre d'Or* I, 26) *Raquitis Raquisme Raquidi* (o *raquídic*).

CPT. en *raqui(s)-* o *raquio-*: *Raquisàlgia*; *raquisagra* [1868, *SLitCosta*].

RAR, pres del ll. *rarus* 'esclarissat', 'poc nombros', 'poc freqüent'. □ 1ª doc : fi S. XIII

El sentit més clàssic i estricte del mot, 'esclarissat', ha dut sempre l'empremta del gran passatge del naufragi virgilià: *rari nantes in gurgite vasto* (*Aen* I, 198). En català i en les llengües germanes ha restat, doncs, sempre influit per l'imperi de la llengua mare, com a mot savi o semierudit. Ja l'usaren els monjos de les *VidesR*, si bé el copista del còdex principal no ens hi ha conservat més que un tros de la frase, mutilada per l'haplografia: «Era --- en Sent Domènec, gran fermetat de pensa --- de nuyts vetlava molt en la glesa oran, ayxí que apenes nula o <ra, o> *rara*, no s pausava en lo lit», traduint «vix vel *raro*» (f° 163r2, = 467 5)

«Per ço car moltes vegades esdevé que l loc on l'air és pur, soptosament se umple de yentz, lavors les corses, *rars* o plens de sanc, leugerament són agreujatz per mudamentz soptoses, con lo vent entre 'n éls, majorment si ven justat axí con per canal» (traduint B. Sarriera el text d'Arnau de Vilanova, que només porta «corpus rarum», i Sarriera hi veu una alternativa 'estiguin els teixits amb sang rublerta o esparsa') (*Reg de Sanitat*, NCl II, 107 2) «Per Déu te prec /

que renunciés ses companyies: / no temptes Déu, / pren consell meu: / si mil mudaves / --- / per lur pecat / serien tals: / car tots sos mals / són, per natura, / de *rara* cura / o incurables: / ab los diables / qui fa laurada, / gran agullada / ha menester» ['es mereix tracte cruel, de bèstia bovina'], JRoig (*Spill*, 6994); «*rar*: rarus; *rars* vegades. raro, rarenter», Busa-N. 1507. Com es veu per la cronologia, digui el que vulgui *AlcM*, el mot no ens vingué per conducte del castellà, on no apareix fins a la fi del S. xv «Cosa que a tart se fa, o no és espessa», *DTO* 1647: «*eximius*» (*DTO* 1670), «insigne, excellent en sa línia», «estrany, de geni extravagant», Belv

DERIV : *Rarena Rarejar Rarissim* [Belv]. *Raresa* [1507, Busa-N. «raritas», Lacav , Belv , Verdaguer, *Excurs*] o *rariat* [fi S. xv, Alb lo Gran]. *Enrarir*, *-rit*, Fontserè (*CiFiNat* , p 22) «es diu d'un gas que ocupa un volum molt gran en comparació amb la quantitat de gas» (lèxic, s. v.), que s'havia dit tant o més *rarefer* (Ballot, *Gram y Apol de la Ll Cat* , 1814, p 64) *Enrariment* o *rarefacció*; *enraridor* o *rarefaent* [-facient, 1868, *SLitCosta*]

ALTRES CPT : *Rarificar* [Arn. de Vilanova], *-ació*, *-able*, *-ant*, *-atu* *Rarament* [*DTO* 1647]

Rarà, *ra-ra*, *ra-rac*, onomatopeies *Ras*, *rasa*, *rasada*, *rasador(a)*, *rasadura*, *rasaire*, *rasament*, *rasanc*, *rasant*, *rasar*, *rasca*, *rascaboques*, *rascada*, *rascadora*, *-adura*, *rascafumerals*, *rascal*, V. *raure* *Rascaldo* (*rescals*), V. *cald* *Rascamela*, *rascament*, *rascamonyo*, *rascanovies*, *rascany*, *rascanyada*, *rascanyós*, *rascàs*, *rascassa*, *rascat*, *rascla*, *rasclada*, *rascladís*, *rasclador(a)*, *-adura*, *rasclaire*, *rasclamonyos*, *rasclar*, *rasclat*, *rascle*, *rasclejar*, *rasclera*, *rascler*, *-eta*, *-etó*, V. *raure* *Rasclim*, V. *resclum* (*resclosr*, CLOURE) *Rascló*, *rasclonar*, V. *raure* *Rasclum*, *rasclumejar*, V. *resclum* (*resclosr*, CLOURE) *Rascó*, *rascor*, *rascós*, V. *rascar* (RAURE) *Raser*, *rasera*, *raserar*, *raseret*, *-eta*, *raset*, *-eta*, V. *raure* *Rasgany*, *rasgo*, castellanismes (V. RASGAR, DECH) *Rasim*, *rasimat*, V. *raim* *Rasina*, V. *resina* i *raure* *Rasir*, *rasor*, *-sora*, *-orar*, V. *ras* (RAURE) *Raspa*, *raspadura*, *raspall*, *raspallar*, V. *ras*

RASPAR, mot comú amb les principals llengües romàniques occidentals, probablement d'un germ. occid. *HRASPŌN, cf. a-al. ant *raspōn* 'acumular residus', *brespan* 'arrencar, pellucar, plomar'. □ 1ª doc : 1467, i ja segurament c 1390; *raspa*, id 1371, i en tot cas des de 1383.

«Dos bancs de *raspar* rems» en un inv. de les Drasanes de 1467 (DAg) (cf. «un banc amb una *raspadora* de aludes» 1565, StaCQ); i ja ha de ser aquest mot el verb *raspà* (pf 3) que Aversó ajunta amb altres 28 rims en *-pà* (enumerant-lo entremig de *arrapà*, *grapà*, i *copà*, *sopà*, 20 16).

El substantiu *raspa* el dona només com a rim de *guaspa*, *caspa* i dos mots *aspa* (335 4), i així figura aquest ja en el dicc de rims de JMarc (a 1371). Aquest substantiu es troba sovint en inv no gaire posteriors. «8 limas, duas *raspas*, tres sclofinos, duas *ras-*